

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด
ระหว่างการสอนเป็นกลุ่มกับการสอนเป็นรายบุคคล

นางสาว รวิวัลย์ วงศ์ลือเกียรติ

003853

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

A COMPARISON OF THE POST-PARTUM TEACHING EFFECTIVENESS
BETWEEN GROUP TEACHING AND INDIVIDUAL TEACHING

Miss Rawiwan Wonglieukirati

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education
Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอกร
ระหว่างการสอนเป็นกลุ่มกับการสอนเป็นรายบุคคล

โดย   นางสาววิวิทย์ วงศ์สื่อเกียรติ

ภาควิชา   พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....*Prasongyayama*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*Pranom Iotkanont*.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประนอม โอทกานนท์)

.....*Prasongyayama*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

.....*Prasongyayama*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปฐมโชติ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด
ระหว่างการสอนเป็นกลุ่มกับการสอนเป็นรายบุคคล

ชื่อนิสิต

นางสาววิวัลย์ วงศ์สื่อเกียรติ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ บุญญานุกรณ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา

2524

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอดระหว่างการสอนเป็นกลุ่มกับการสอนเป็นรายบุคคล และศึกษาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด ซึ่งได้แก่ ระยะเวลา ระยะเวลาการศึกษา รายได้ของครอบครัว และจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นมารดาที่มารับบริการที่แผนกสูติกรรม โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลวชิระพยาบาล จำนวน 100 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของมารดาที่ได้รับการสอนเป็นกลุ่ม จำนวน 50 คน และกลุ่มของมารดาที่ได้รับการสอนเป็นรายบุคคล อีก 50 คน โดยสุ่มตัวอย่างประชากรตามวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตไปหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยง ซึ่งมีความเที่ยงเท่ากับ .85 การสอนเริ่มภายหลังคลอด 6 - 24 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกายภายหลังคลอด การสังเกตน้ำคาวปลา และการดูแลเย็บ การออกกำลังกายภายหลังคลอด การดูแลเต้านมและการให้นมทารก และอาหารของมารดาภายหลังคลอด การเก็บข้อมูลใช้การทดสอบก่อนและหลังการสอน 2 วัน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละและแผนภูมิความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม (Analysis of Covariance)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอดของมารดาที่ได้รับการสอนเป็นกลุ่มมีประสิทธิภาพดีกว่ามารดาที่ได้รับการสอนเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. การสอนมารดาภายหลังคลอดเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายภายหลังคลอดเป็นรายบุคคล มีประสิทธิภาพดีกว่าเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. การสอนมารดาภายหลังคลอด เรื่อง การสังเกตน้ำคาวปลา และการดูแลฝีเย็บเป็นกลุ่ม มีประสิทธิภาพดีกว่าเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ประสิทธิภาพของการสอนมารดาภายหลังคลอด เรื่อง การออกกำลังกายหลังคลอดเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ประสิทธิภาพของการสอนมารดาภายหลังคลอด เรื่อง การดูแลเต้านมและการให้นมทารกเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. การสอนมารดาภายหลังคลอด เรื่อง อาหารของมารดาภายหลังคลอดเป็นกลุ่ม มีประสิทธิภาพดีกว่าเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. การสอนมารดาภายหลังคลอดที่มีอายุมาก มีประสิทธิภาพดีกว่าที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. การสอนมารดาภายหลังคลอดที่มีระดับการศึกษาสูง มีประสิทธิภาพดีกว่าที่มีการศึกษาคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
9. การสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอดของมารดาที่มีรายได้แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
10. การสอนมารดาภายหลังคลอดที่คลอดเป็นครรภ์แรก มีประสิทธิภาพดีกว่าที่คลอดเป็นครรภ์หลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Thesis Title   A Comparison of the Post-partum Teaching
                                 Effectiveness between Group Teaching and
                                 Individual Teaching

Name   Miss Rawiwon Wonglieukirati

Thesis Advisor   Assistant Professor Puangrat Boonyanurak

Department   Nursing Education

Academic Year   1981

ABSTRACT

The purposes of this thesis were to compare the effective of post-partum teaching between group teaching and individual teaching and to study four variables that affect post-partum teaching which were age, education, economic status and number of pregnancy. The sample groups were selected by using a stratified random sampling which were consisted of 100 mothers in puerperal units on two hospitals in Bangkok Metropolis. The sample were devided into two groups. One group was the mothers who attended on group teaching and other group attended on individual teaching. The interview and observation schedules were developed by the researcher. The tryout was carried out to establish the content validity and reliability of the interview and observation schedules. The reliability coefficient was .85. The beginning of the teaching occured during 6 - 24 hours after delivery. The contents were the area of

4

physical change after delivery, the observation of lochia and perineum care, post-partum exercise, breast care and breast feeding, and post-partum diet. The data were collected by using the interview and observation schedules in the pre-test and post-test which were carried out 2 days after performing teaching. The data was analyzed by using percentage, arithemethic mean, standard deviation and analysis of covariance. The major finding were as follows:

1. Teaching postpartal mother in group was more effective than teaching postpartal in individual at the .01 level of significance.

2. Teaching postpartal mother in individual was more effective than teaching postpartal mother. in group at the .01 level of significance in the area of "the physical change after delivery".

3. Teaching postpartal mother in group was more effective than teaching postpartal mother in individual at the .01 level of significance in the area of "the observation of lochia and perineum care".

4. There was no significant difference between the effectiveness of teaching postpartal mother in group and teaching postpartal mother in individual at the .05 level in the area of "post - partum exercise".

5. There was no significant difference between the effectiveness of teaching postpartal mother: in group and teaching postpartal mother in individual at the .05 level in the area of "breast care and breast feeding".

6. Teaching postpartal mother in group was more effective than teaching postpartal mother in individual at the .05 level of significance in the area of "post-partum diet".

7. Elder postpartal mothers' teaching was more effective than younger postpartal mother teaching at the .05 level of significance.

8. High education postpartal mother teaching was more effective than lower education postpartal mother teaching at the .01 level of significance.

9. There was significant difference between low economic status mother and high economic status mothers in the effectiveness of teaching postpartal mother at the .01 level.

10. Primipara postpartal mother teaching was more effective than multipara postpartal mother teaching at the .01 level of significance.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยเหลือ ขอบกพรองต่าง ๆ ตลอดจนให้เอกสารและหนังสือที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณฺณโชติ ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ที่ได้กรุณา แนะนำ แก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการปฏิบัติตนภายหลังคลอด นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ของ โรงพยาบาล และผู้ป่วยทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยเหลือ และให้กำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

รวีวัลย์ วงศ์ลือเกียรติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ค
กิตติกรรมประกาศ..... ฉ
รายการตารางประกอบ..... ฅ

บทที่

1 บทนำ 1
    ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
    ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 5
    ปัญหาของการวิจัย..... 6
    สมมติฐานของการวิจัย..... 6
    ขอบเขตของการวิจัย..... 9
    ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย..... 9
    ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... 10
    ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย..... 10

2 บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 11
    ความหมายของการเรียนรู้..... 11
    ประเภทของการเรียนรู้..... 12
    หลักของการเรียนรู้..... 13
    ความหมายของการสอน..... 20
    องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสอน..... 21
    ความสำคัญของการสอนการปฏิบัติตนด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วย..... 24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ระบบการสอน.....	26
	การสอนเป็นกลุ่ม.....	35
	การสอนเป็นรายบุคคล.....	39
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล.....	45
	กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	45
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
	การหาความตรงตามเนื้อหา.....	53
	การหาความเที่ยง.....	53
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	56
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	62
	ประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด.....	66
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
	สรุปผลการวิจัย.....	79
	การอภิปรายผลของการวิจัย.....	83
	ข้อเสนอแนะ.....	90
	บรรณานุกรม.....	93
	ภาคผนวก.....	104
	ประวัติผู้เขียน.....	155

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ในแต่ละโรงพยาบาล.....	47
2	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างประชากรจำแนกตามระดับอายุ การศึกษา รายได้ของครอบครัว และจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์.....	48
3	แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการปฏิบัติตนภายหลังคลอด จำแนกตาม เนื้อหาที่สอน.....	52
4	มารดาจำแนกตามอายุ.....	62
5	มารดาจำแนกตามระดับการศึกษา.....	63
6	มารดาจำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	64
7	มารดาจำแนกตามจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์.....	65
8	วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของประสิทธิผลของการสอนการ ปฏิบัติตนภายหลังคลอดเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล.....	66
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมารดาที่ได้รับ การสอนเป็นกลุ่มและการสอนเป็นรายบุคคล.....	68
10	วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติ ตนภายหลังคลอด จำแนกตามระดับอายุ.....	70
11	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมารดา จำแนก ตามระดับอายุ.....	70
12	วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติ ตนภายหลังคลอด จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมารคา จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
14	ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของมารคาที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา.....	72
15	วิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด จำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	73
16	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมารคา จำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	74
17	ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของมารคาที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 1,500 บาท ระหว่าง 1,501 - 3,000 บาท ระหว่าง 3,001 - 4,500 บาท และ มากกว่า 4,500 บาท	75
18	วิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของประสิทธิผลของการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอด จำแนกตามจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์.....	76
19	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมารคา จำแนกตามจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์.....	76